

СТАНОВИЩЕ

на дисертационния труд на **Теодора Мелиста**
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научно направление

1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

на тема:

РОЛЯТА НА ВЪЛШЕБНИТЕ ПРИКАЗКИ В ПРОЦЕСА НА СОЦИАЛИЗАЦИЯ И ИЗГРАЖДАНЕ НА ПОЛОВАТА ИДЕНТИЧНОСТ ПРИ ДЕЦАТА В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Научен ръководител: проф. д-р Лучия Малинова

ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“

За **Теодора Мелиста** социалното развитие е процес на учене, чрез който индивидът изгражда идентичност, която му позволява да бъде различен, като същевременно му позволява да се ангажира ползотворно със социална дейност. Социалната идентичност включва елементи като концепции, качества, възгледи, изразни средства, навици, предпочитания, морални граници, избор на начин на живот, т.н. Това може да се случи, само когато биологичното предразположение действа в съответствие със социалното влияние: тогава индивидът изгражда своята социална идентичност и може да постигне своя пълен потенциал. Тъй като този механизъм опира до голяма степен на теории на ученето, той следва, според нея, да бъде оценен като най-цялостният и значим сред процесите на учене. За нея ключов аспект на социалната идентичност в предучилищните години е *половата идентичност*. Ето защо, се твърди, че изграждането на полова идентичност е сложен процес, който продължава през целия живот, като включва взаимодействащи променливи в социални, неврофизиологични, свързани с развитието, лингвистични, семиотични, образователни, свързани с родителството и други теоретични области, чиято цел е придобиването на трайна полова идентичност. Тъй като полът играе важна роля в зрелите години, придобиването на полова идентичност е предмет на широк интерес, особено за психолози, изследващи развитието, но и за други теоретици. Целта на тази дисертационния труд е да изследва дали повтарящото се излагане на

въздействието на класически вълшебни приказки може значително да повлияе на възприетите и наблюдавани полови роли на децата в предучилищна възраст от една страна, и дали преподавателите и родителите могат да забележат изменение в социалното поведение на децата.

Според целта на изследването са формулирани следните хипотези:

Първата хипотеза е, че децата ще получат по-ясно потвърждение за социалните правила и ще се пригледат по-добре към сложни социални ситуации според измерването на социалното поведение. Има се предвид, че те ще създават по-малко проблеми със своето социално поведение и ще се приспособяват по-лесно към средата в класната стая.

Втората хипотеза е, че децата ще демонстрират по-силно изразена нагласа на полови стереотипи в периода след интервенцията, като момичетата ще бъдат повече повлияни в своите полови обусловени поведения и представи. С други думи, след излагането им на интервенция с вълшебни приказки, и двете групи деца ще покажат различни резултати в Скалата на половата идентичност като при децата от женски пол промяната ще е с по-голяма статистическа значимост.

Третата хипотеза е, че преподавателите биха оценили както децата от мъжки, така и децата от женски пол, като по-общителни и спазващи правилата в класната стая, както и като проявяващи по-стереотипно поведение според своята полова идентичност, така че интервенцията с вълшебни приказки би променила наблюдаваните поведения във връзка с половата и социална идентичност.

Четвъртата хипотеза, се опира на твърдението, че семейната среда все още е най-силната социална институция, по отношение на социалните правила и изграждане на полова идентичност в предучилищна възраст. Така четвъртата хипотеза е, че всеки възможен ефект ще стане по-трудно доловим в семейна среда. Ето защо се приема хипотезата, че родителите биха оценили поведението на своите деца като същото в периода след интервенцията, що се отнася до социализация и полова идентичност.

Анализът на данните дава възможност да се направят следните констатации:

1. Полът е определящ фактор за нивото на половата типология. По-конкретно, нивото на половата типология е по-високо при момичетата, отколкото при момчетата.

2. Полът е определящ фактор за нивото на половата удовлетвореност. По-конкретно, нивото на половата удовлетвореност е по-високо при момчетата, отколкото при момчетата.

3. Полът е определящ фактор за нивото на чувствания натиск за полов конформизъм. По-конкретно, нивата на чувстван натиск за полов конформизъм са по-високи при момчетата, отколкото при момчетата.

4. Полът е определящ фактор за нивото на вътрешно групов фаворитизъм. По-конкретно, нивото на вътрешно групов фаворитизъм е по-високо при момчетата, отколкото при момчетата.

5. Има силна положителна връзка между половата типология и половата удовлетвореност.

6. Има силна положителна връзка между половата удовлетвореност и чувствания натиск за полов конформизъм.

7. Има силна положителна връзка между чувствания натиск за полов конформизъм и вътрешно груповия фаворитизъм.

В заключение, посочените позитивни акценти и приноси моменти ми дават основание да дам изцяло **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд, както и своя положителен вот, и да предложа с убеденост на Научното жури да гласува положително за присъждане на образователната и научна степен „**Доктор**“ в професионално направление 1.2 Педагогика (Предучилищна педагогика) на **Теодора Мелиста**.

София

12.03.2019 г.

Рецензент:

/проф. д-р Лучия Малинова/

